

LANGJARIG ONDERZOEK TNO NAAR WAARDE (BUITEN) SPELEN

'We werken aan een methode speelwaarde in

In Engeland is een studie gepresenteerd waarin de waarde van spelen in geld is uitgedrukt. Elke Britse pond die uitgegeven wordt aan spelen, levert uiteindelijk 1,50 pond per kind per jaar op. Zo'n rekenmodel ontwikkelt TNO momenteel ook voor Nederland. Inzichtelijk maken wat spelen oplevert, moet de noodzaak om te investeren in speelruimte duidelijk maken.

RONALD BUITENHUIS

TNO is al jarenlang bezig met onderzoek naar bewegen van kinderen. Al in 2004 werd een wijk- en jeugdonderzoek gehouden, iets dat in 2008 werd herhaald. Bewegingsarmoede en obesitas is iets dat is overgewaaid uit Amerika. Aanvankelijk was de gedachte dat dikker wordende kinderen hier minder een issue waren dan in Amerika, omdat wij bijvoorbeeld zo'n fijne infrastructuur aan fietspaden hebben. Foute aanname. Het feit dat we bijvoorbeeld sportvelden, maar ook kinderopvang en zelfs scholen hebben verplaatst naar

om euro's uit te drukken'

buitenkanten van de wijk/stad, hebben er ook hier voor gezorgd dat kinderen minder bewegen en dikker worden. Bovendien hebben tweeverdieners tegenwoordig minder tijd om iets actiefs met hun kinderen te doen. De onderzoeken uit 2004 en 2008 hadden tot doel om onder meer te kijken hoe een veranderende inrichting uitwerkt op het speel- en beweeggedrag van kinderen. De rapportage daarover is dit jaar uitgebracht. Onderzoekster van TNO Sanne de Vries, trekt een aantal conclusies. "Een van de dingen die het meest opviel, was het belang van informele speelruimte. We hebben kinderen met GPS-meters uitgerust zodat we konden zien waar ze zich bevonden en wat de beweegintensiteit was. Zo bleek dat ze van de twee uur buiten, slechts vijf minuten in een formele speelomgeving verbleven.

BIJ INRICHTING OR IS OOG HEBLEN VOOR ZOWEL FORMELE ALS INFORMELE RUIMTE VAN BELANG

Ook bevonden ze zich vijf minuten op een schoolplein. Een uur lang bleek de informele speelruimte echter de plek te zijn waar ze verbleven. Dat was toch wel een eyeopener." Het betekent twee dingen: of je moet meer aandacht besteden aan de inrichting van de informele ruimte, dan wel, je moet proberen de formele speelruimte aantrekkelijker te maken. De Vries: "Wel bleek dat het energieverbruik op de formele speelplekken en het schoolplein beduidend hoger lag dan in de informele speelruimte." Conclusie lijkt in elk geval gerechtvaardigd dat je bij de inrichting van de buitenruimte, je zowel oog moet hebben voor het informele als het formele deel. Een goede match van energieverbruik uit de speeltuin en de aantrekkingskracht van de stoep.

Verkeer

Tweede conclusie is dat mobiliteit een

Sportveld Beestenmarkt Deventer

grote rol speelt in het beweeggedrag van kinderen. Het is gebleken dat als kinderen meer dan 400 meter van school wonen, ze niet meer lopen of met de fiets gaan. De Vries: "Dus is het belangrijk na te denken waar je (brede) scholen, maar ook opvang en sportclubs situeert. Kinderen hebben een beperkte actieradius als het vervoer betreft. Ze zijn binnen de 400 meter bereid om te lopen of fietsen, daarbuiten komt al snel de auto in beeld. In combinatie hiermee heeft het onderzoek ook uitgewezen dat veiligheid in het verkeer een belangrijke factor is. De Vries: "Veiligheid is zelfs een belangrijkere factor of een kind gaat bewegen of niet, dan dat er groen is of een formele speelplek. We hebben gezien dat als er verkeersremmende maatregelen genomen worden, bijvoorbeeld het aanleggen van verkeersdrempels, dat kinderen eerder buiten gaan spelen, de fiets pakken of gaan lopen. Er is dus veel winst te behalen als gemeenten en overheden

aandacht hebben voor het inrichten van de wijk vanuit verkeerskundig perspectief." Succesfactoren voor actief buitenspelende kinderen zijn onder meer het toezicht op speelplekken vanuit woningen, toezicht door volwassenen en het organiseren van veel activiteiten. De Vries: "Als je kinderen iets biedt, gaan ze erheen. Het gaat er dus vooral om dat je aan de randvoorwaarden voldoet."

De waarde van spelen

Bovenstaand onderzoek werd gedaan voor het ministerie van –inmiddels- EL&I en VWS. Inmiddels zit TNO in een tweejarijg traject met de Branchevereniging SPELEN. Centrale vraag in die samenwerking is: wat is de waarde van spelen? Zowel op het gebied van gezondheid, economie als sociaal maatschappelijke factoren. TNO is begonnen met een literatuuronderzoek. Het bewijs is nog dun, maar al wel aantoonbaar. Zo blijken huizen die staan in

buitenspelen en schooluitval. Toch durft De Vries al wel een concrete stelling aan: "Er is een verband tussen buiten spelen, meer bewegen, concentratie op school, hogere diploma's en uiteindelijk een betere baan. We hebben nog niet kunnen bewijzen dat dit verband heel sterk is, maar het is er wel."

TNO ONTWIKKELT REKENMODEL WAT ECHE NUT VAN INVESTEREN IN BEWEGEN IN KAART BRENGT

Engeland voorland voor TNO

De tabellen elders op deze pagina's geven aan wat TNO tot op heden heeft gevonden in de literatuur aan harde conclusies. Nog lang niet alles heeft een bevredigend antwoord. De Vries: "Zo weten we bijvoorbeeld nog niet of er een link is tussen respect voor de omgeving, je medemens en buiten spelen, versus criminaliteit en schooluitval. Dat vermoeden we, maar is nog niet aangetoond." TNO is dan ook lang niet waar ze willen zijn. Er is nog veel te doen. Zo komt er komend voorjaar een congres –samen georganiseerd met de Branchevereniging Spelen, NISB, Jantje Beton, Scouting Nederland, NUSO en CV- waarin de waarde van spelen duidelijk moet worden, en dan het liefst in harde euro's. Engeland is wat dat betreft het voorland voor TNO. In Groot Brittannië is

onderzocht wat de investering in spelen letterlijk waard is. Daar bleek dat een investering van een pond uiteindelijk anderhalve pond oplevert. Dan vallen bijvoorbeeld de kosten voor gezondheid lager uit. Dikke kinderen kosten vaak meer. De Vries: "We zijn momenteel bezig met het ontwikkelen van een rekenmodel. De plusjes in de tabellen (zie kader, red.) kunnen we dan gaan vervangen door concrete bedragen. Dat zal veel zichtbaarder maken wat het echte nut is om in bewegen te investeren." Ander thema waarover TNO zich momenteel buigt en waar ze ook op het komende congres graag meer over willen melden, is norm gerelateerd. Minister Schippers heeft recentelijk laten weten dat de vermaarde drieprocentnorm niet realistisch is. Het val niet te meten, zegt ze. En daarmee heeft ze ook wel een punt. Hoort openbaar groen er wel of niet bij, het schoolplein, de stoep.... De Vries: "Wat we willen is een norm ontwikkelen waarin zowel informeel spelen, formeel spelen als bereikbaarheid (lees verkeer) in zijn opgenomen. Binnen TNO zijn al wel soortgelijke modellen uit andere sectoren die we daarvoor gebruiken, en die willen we doorvertalen naar spelen." Kortom: wordt vervolgd. De speelwereld kan niet wachten om eindelijk inzichtelijk te krijgen wat spelen nu echt waard is en waarom het waard is te investeren in kinderen.

een buurt waar openbare- en speelruimte is meer waard te zijn. Ook is er bewijs gevonden in de literatuur dat spelen zorgt voor meer bewegen en minder zorgkosten. De Vries vat samen: "Buitenspelen draagt in belangrijke mate bij aan lichamelijke activiteit van kinderen. Bovendien werkt buitenspelen preventief voor overgewicht en chronische aandoeningen. Daarnaast bevordert buitenspelen de ontwikkeling van de sociale, cognitieve en motorische vaardigheden van kinderen." Er is geen literatuur gevonden over de relatie tussen

Sterkte van bewijs voor relatie tussen buitenspelen en waarde voor het kind

	Sterkte bewijs	
	Direct bewijs	Indirect bewijs
Gezondheidsaspecten		
Lichamelijke activiteit	++	
Overgewicht		++
Preventie chronische aandoeningen		++
Ontwikkelingsaspecten en sociale waarde		
Sociale vaardigheden	++	
Motorische vaardigheden	++	
Cognitieve ontwikkeling	++	
Leerprestaties/concentratie	±	
Normen en waarden	?	
Economische waarde		
Schooluitval	?	

++ op basis van één of meer wetenschappelijke overzichtstudie(s)
 ± wisselende bevindingen
 + op basis van één of meer wetenschappelijke studies
 ? geen literatuur gevonden

Sterkte van bewijs voor relatie tussen buitenspelen en waarde voor de buurt/maatschappij

Sterkte bewijs	
Sociale waarde	
Sociale verbondenheid/sociale relaties	+P
Leefklimaat/imago buurt	+P
Bestrijden criminaliteit/vandalisme	±P
Integratie	±
Veiligheid	?
Economische waarde	
Huizenprijzen	+
Zorg- en ziektekosten	+
Productiviteit	+
Justitie en onderwijs	?

P praktijkstudie
 ++ op basis van één of meer wetenschappelijke overzichtstudie(s)
 ± wisselende bevindingen
 + op basis van één of meer wetenschappelijke studies
 ? geen literatuur gevonden